

tema II.0

Fonaments de teoria sintàctica

índex

0. La tradició gramatical europea

1. Concepte i utilitat de la sintaxi

2. Les categories sintàctiques

3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador

4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte

5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació

6. Una nota sobre la flexió

7. Esquema de l'estructura de l'oració

El llenguatge i la lingüística

La lingüística és la ciència que estudia el llenguatge. El llenguatge és la capacitat de crear sistemes de conceptualització i de comunicació, i també el conjunt d'eixos sistemes. Les llengües són els més potents.

La tradició lingüística europea, que arranca amb els filòsofs grecs, afronta l'estudi de les llengües distingint-hi sis nivells:

fonètica i fonologia

sintaxi

semàntica

flexió

formació de paraules

retòrica

El llenguatge i la lingüística

La lingüística és la ciència que estudia el llenguatge. El llenguatge és la capacitat de crear sistemes de conceptualització i de comunicació, i també el conjunt d'eixos sistemes. Les llengües són els més potents.

La tradició lingüística europea, que arranca amb els filòsofs grecs, afronta l'estudi de les llengües distingint-hi sis nivells:

fonètica i fonologia
ortografia

sintaxi

semàntica

flexió

formació de paraules

retòrica

El llenguatge i la lingüística

La lingüística és la ciència que estudia el llenguatge. El llenguatge és la capacitat de crear sistemes de conceptualització i de comunicació, i també el conjunt d'eixos sistemes. Les llengües són els més potents.

La tradició lingüística europea, que arranca amb els filòsofs grecs, afronta l'estudi de les llengües distingint-hi sis nivells:

fonètica i fonologia
ortografia

sintaxi

semàntica

flexió

retòrica

cadira [kaðíra]
Nf.

Seient amb respatler, generalment amb quatre potes, per a una sola persona. Una cadira de boga.
Una cadira plegable.

DNV

El cor de les llengües

La part més important o central de les llengües, com a sistemes de conceptualització i de comunicació, són els significats.

Els **significats** els encapsulem fonamentalment **en les paraules**.

Però també **en la sintaxi**, que és imprescindible per a entendre bé els significats:

oracions infinites \neq infinites oracions

animal jove \neq jove animal

La sintaxi comença amb les **paraules** i acaba amb les **oracions**.

Una mostra antiga d'enginyeria inversa

¿Quins són els processos mentals que ens permeten construir oracions?

¿Com pensem les oracions?

Sabem molt poc sobre el funcionament mental que ens permet enllaçar paraules per a fer oracions.

Sabem que les oracions són fruit del pensament, i que les oracions, amb les paraules, ens permeten representar-nos mentalment el món i elaborar missatges.

Però en realitat no sabem amb quins procediments mentals enllacem les paraules.

L'estudi de la formació d'oracions és un cas d'enginyeria inversa: partim del producte elaborat, les oracions dites o escrites, i intentem deduir què hem fet per a construir-les i què fem per a interpretar-les.

Una mostra antiga d'enginyeria inversa

¿Quins són els processos mentals que ens permeten construir oracions?

¿Com pensem les oracions?

Sabem molt poc sobre el funcionament mental que ens permet enllaçar paraules per a fer oracions.

Sabem que les oracions són fruit del pensament, i que les oracions, amb les paraules, ens permeten representar-nos mentalment el món i elaborar missatges.

Però en realitat no sabem amb quins procediments mentals enllacem les paraules.

L'estudi de la formació d'oracions és un cas d'enginyeria inversa: partim del producte elaborat, les oracions dites o escrites, i intentem deduir què hem fet per a construir-les i què fem per a interpretar-les.

Una mostra antiga d'enginyeria inversa

¿Quins són els processos mentals que ens permeten construir oracions?

¿Com pensem les oracions?

Sabem molt poc sobre el funcionament mental que ens permet enllaçar paraules per a fer oracions.

Sabem que les oracions són fruit del pensament, i que les oracions, amb les paraules, ens permeten representar-nos mentalment el món i elaborar missatges.

Però en realitat no sabem amb quins procediments mentals enllacem les paraules.

L'estudi de la formació d'oracions és un cas d'enginyeria inversa: partim del producte elaborat, les oracions dites o escrites, i intentem deduir què hem fet per a construir-les i què fem per a interpretar-les.

índex

0. La tradició gramatical europea

1. Concepte i utilitat de la sintaxi

2. Les categories sintàctiques

3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador

4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte

5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació

6. Una nota sobre la flexió

7. Esquema de l'estructura de l'oració

Concepte i utilitat de la sintaxi

La **sintaxi** és el coneiximent que ens permet saber com sumar els significats de les paraules per a elaborar pensaments i per a elaborar i entendre missatges.

Encara que no hàgem estudiat **teoria sintàctica**, tots tenim un coneiximent sintàctic enorme.

Finalitat de la teoria sintàctica

La teoria sintàctica té l'objectiu d'explicar com sumem els significats de les paraules per a crear el significat oracional.

Per a assolir eixe objectiu, agrupa les paraules en categories i analitza com funcionen quan les combinem.

Per tant, les nocions fonamentals de la teoria sintàctica són **categoria i **funció**.**

índex

0. La tradició gramatical europea

1. Concepte i utilitat de la sintaxi

2. Les categories sintàctiques

3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador

4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte

5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació

6. Una nota sobre la flexió

7. Esquema de l'estructura de l'oració

Les categories sintàctiques

Es defineixen pel funcionament que tenen en l'oració.

[Aquesta via és prou abstracta i, doncs, complexa.]

Però també podem comprendre-les com una classificació de les percepcions:

Noms: paraules que representen coses o, més en general, entitats.

Adjectius: representen característiques de les entitats. Qualitats i quantitats.

Verbs: representen canvis o permanències de les entitats.

Enllaços: representen relacions entre les entitats o els fets.

índex

0. La tradició gramatical europea

1. Concepte i utilitat de la sintaxi

2. Les categories sintàctiques

3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador

4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte

5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació

6. Una nota sobre la flexió

7. Esquema de l'estructura de l'oració

La relació de subordinació

És la relació sintàctica més bàsica. S'estableix entre dos constituents tals que u fa de **nucli** i l'altre de **modificador**.

Totes les propietats sintàctiques del nucli **perduren** en la **construcció** resultant.

Totes les propietats sintàctiques del modificador **desapareixen**.

Però el significat del modificador es **suma** al del nucli.

exemple

[jove]_{nucli} + **[animal]**_{modificador} =

'jove amb tals qualitats'

[animal]_{nucli} + **[jove]**_{modificador} =

'animal amb tals qualitats'

L'acció del modificador

És afegir el seu significat al del nucli. Per tant, modifica el nucli.

La construcció resultant conserva la categoria sintàctica del nucli:

[molt]_A modificador + **[bonic]**_A nucli = **[molt bonic]**_A construcció adjectival

intensitat elevada que causa una impressió agradable que causa una impressió agradable d'una intensitat elevada

[llibre]_N nucli + **[molt bonic]**_A modificador = **[llibre molt bonic]**_N construcció nominal

conjunt de fulls enquadernats conjunt de fulls enquadernats que causa una impressió agradable d'una intensitat elevada

Un constituent, una relació

Un constituent sintàctic, siga simple o siga una construcció, només pot tindre una relació sintàctica:

taula redona vella

[taula redona] vella

[taula redona vella]

taula redona vella

Un constituent, una relació

Un constituent sintàctic, siga simple o siga una construcció, només pot tindre una relació sintàctica:

taula redona vella

[taula redona] vella

[taula redona vella]

taula redona vella

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya exòtica

suc de pinya exòtic

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa salada/contenta.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya exòtica

suc de pinya exòtic

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa salada/contenta.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

The diagram shows the sentence "El gat gran acaça el ratolí xicotet." with "gran" and "xicotet" in bold. A red dashed arrow points from "xicotet" to "gran", and another red dashed arrow points from "gran" to "xicotet". Two yellow solid arrows point from "acaça" to "gran" and from "acaça" to "xicotet".

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya exòtica

suc de pinya exòtic

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa salada/contenta.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya **exòtica**

suc de pinya **exòtic**

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa salada/contenta.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya **exòtica**

suc de pinya **exòtic**

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa salada/contenta.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya **exòtica**

suc de pinya **exòtic**

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa **salada/contenta**.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya **exòtica**

suc de pinya **exòtic**

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa **salada/contenta**.

¿Com marquem i reconeixem les relacions?

Tenim diversos procediments:

l'orde

El gat **gran** acaça el ratolí **xicotet**.

la concordança (vegeu l'apartat 6)

suc de pinya **exòtica**

suc de pinya **exòtic**

la compatibilitat de significats

La teua germana ha fet la sopa **salada/contenta**.

índex

0. La tradició gramatical europea

1. Concepte i utilitat de la sintaxi

2. Les categories sintàctiques

3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador

4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte

5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació

6. Una nota sobre la flexió

7. Esquema de l'estructura de l'oració

la formació del subjecte

És el procediment que ens permet triar un nom i, si és necessari, modificar-lo per a que represente una part de l'univers.

Exemples:

Marieta

Un cotxe roig gran ràpid que no portava matrícula

la formació del subjecte

És el procediment que ens permet triar un nom i, si és necessari, modificar-lo per a que represente una part de l'univers.

Exemples:

Marieta

Un **cotxe** roig gran ràpid que no portava matrícula

índex

0. La tradició gramatical europea

1. Concepte i utilitat de la sintaxi

2. Les categories sintàctiques

3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador

4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte

5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació

6. Una nota sobre la flexió

7. Esquema de l'estructura de l'oració

la predicació

La predicació té, com a constituent obligatori, un verb en un temps. El verb es subordina al subjecte i hi concorda. A més a més, en la predicació també podem trobar altres modificadors.

Un subjecte predicat representa un fet (o esdeveniment, o event).

Exemples:

Marieta corre.

Peret menja pa en el jardí.

la predicació

La predicació té, com a constituent obligatori, un verb en un temps. El verb es subordina al subjecte i **hi** concorda. A més a més, en la predicació també podem trobar altres modificadors.

hi ací significa amb això

amb el subjecte

Un subjecte preposicional **amb el subjecte** **et** (o esdeveniment, o event).

Exemples:

Marieta corre.

Peret menja pa en el jardí.

la predicació

La predicació té, com a constituent obligatori, un **verb en un temps**. El verb es subordina al subjecte i hi concorda. A més a més, en la predicació també podem trobar altres modificadors.

Un subjecte predicat representa un **fet** (o esdeveniment, o event).

Exemples:

Marieta corre.

Peret menja pa en el jardí.

índex

- 0. La tradició gramatical europea**
- 1. Concepte i utilitat de la sintaxi**
- 2. Les categories sintàctiques**
- 3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador**
- 4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte**
- 5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació**
- 6. Una nota sobre la flexió**
- 7. Esquema de l'estructura de l'oració**

La relació entre la sintaxi i la flexió

Els fenòmens que estudia la flexió són:

gènere

nombre

cas

comparació

conjugació

temps

concordança

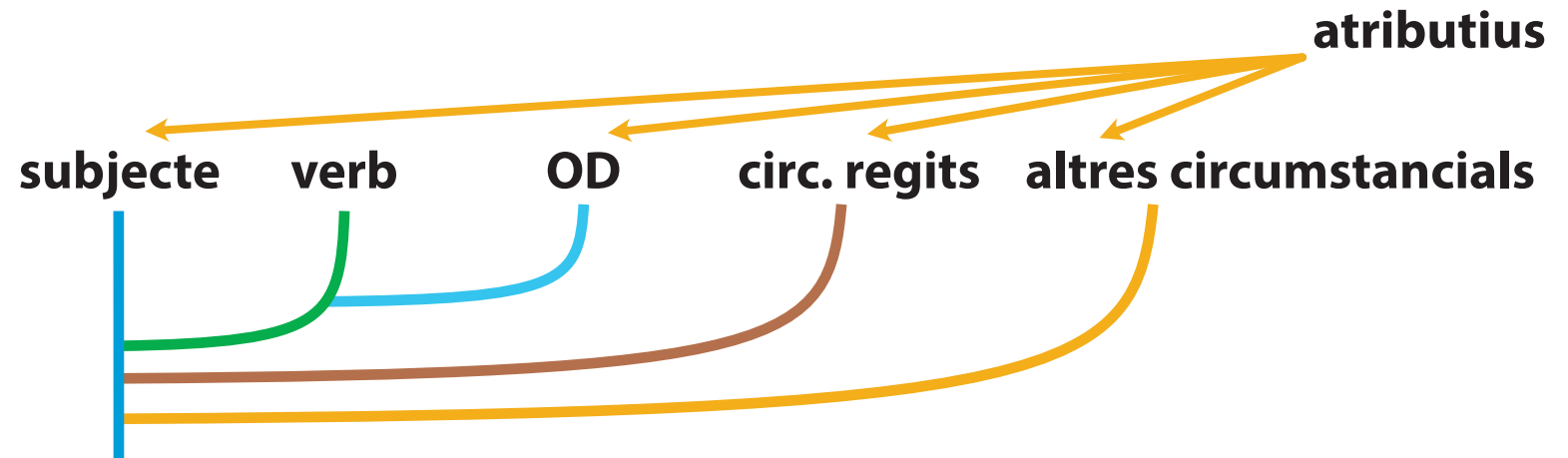
Els de la primera columna els trobem en noms i adjectius. Els de la segona, en els verbs.

La **concordança**, que trobem en adjectius i verbs, indica que existeix **una relació sintàctica**. Per això les gramàtiques ben concebudes estudien conjuntament la sintaxi i la flexió.

índex

- 0. La tradició gramatical europea**
- 1. Concepte i utilitat de la sintaxi**
- 2. Les categories sintàctiques**
- 3. Les relacions entre les categories: nucli i modificador**
- 4. Els primers processos sintàctics: la formació del subjecte**
- 5. Els segons processos sintàctics: la formació de la predicació**
- 6. Una nota sobre la flexió**
- 7. Esquema de l'estructura de l'oració**

esquema de l'estructura de l'oració

Peret ha vingut

Peret ha trobata Marieta

Peret ha regalat bombons a la santa de sa mare.

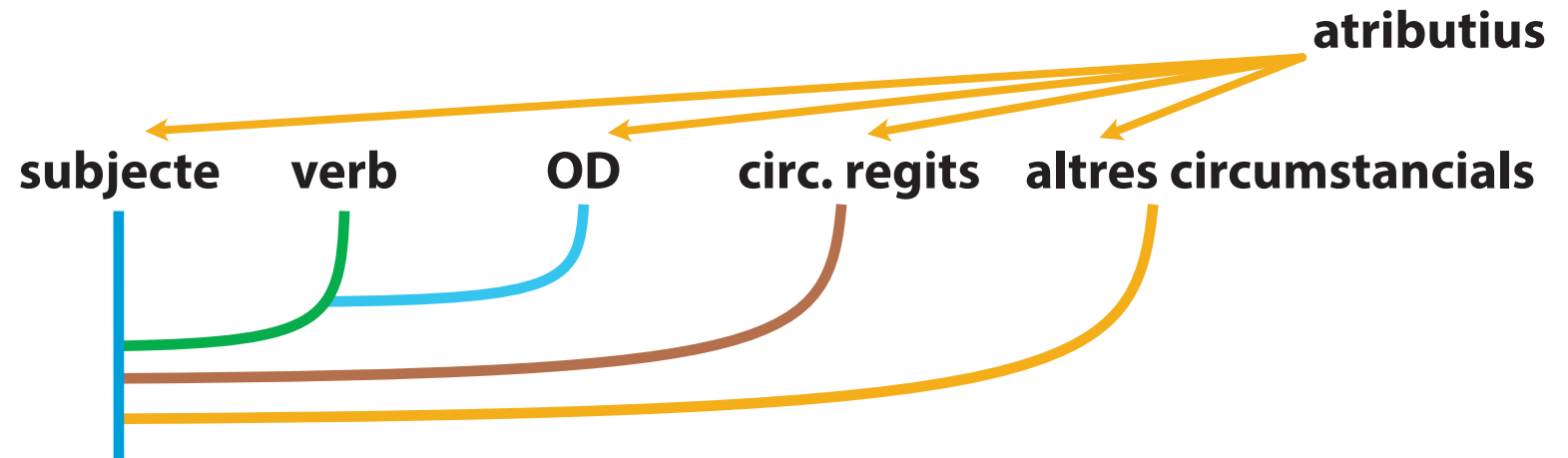
Peret ha vingut amb les cames

content.

cansada.

depilades.

esquema de l'estructura de l'oració

Peret ha vingut

Peret ha trobat a Marieta

Peret ha regalat bombons a la santa de sa mare.

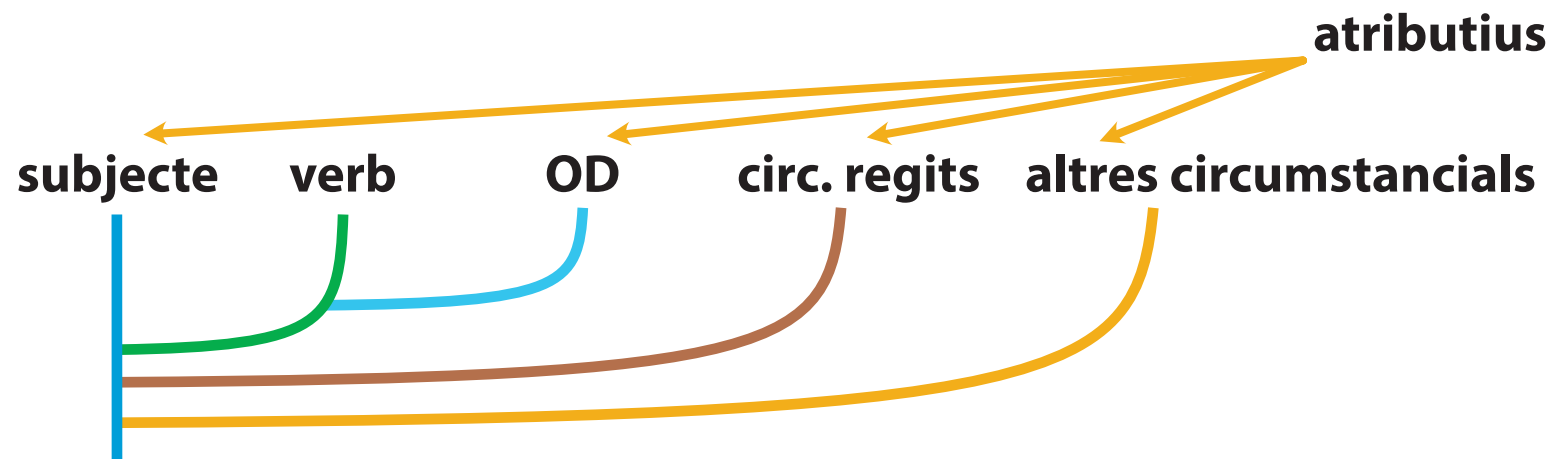
Peret ha vingut amb les cames

content.

cansada.

depilades.

esquema de l'estructura de l'oració

En la comunicació real, podem alterar l'ordenació anterior per motius diversos. Per exemple, podem col·locar cap a l'inici la informació ja coneguda o secundària i cap al final els constituents més llargs o més rellevants informativament:

Ahir vam acabar la lliçó.

Portarem **als teus amics** aquells llibres tan grans i preciosos que tens en casa.

La fruita la vol tallar el teu germà.